

6. Ершов А.Д. Методика интегрированной оценки стоимости основных услуг в соответствии с затратами на таможенную деятельность и внешнеторговый оборот / А.Д. Ершов, О.В. Калинина // Ученые записки СПб филиала РТА. – 2005. – № 2(24). – С. 68.
7. Гупанова Ю.Е. О сущности и содержании процесса управления качеством таможенных услуг / Ю.Е. Гупанова // Вестник МГОУ. Серия «Экономика». – 2012. – № 1. – С. 94–98 [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.vestnik-mgou.ru/Articles/Doc/4229>.
8. Рамкові стандарти безпеки і полегшення світової торгівлі : Багатостороння угода від 01.06.2005 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/976_003.

УДК 336.76

Дубина М.В.
кандидат економічних наук,
докторант кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Чернігівського національного технологічного університету

Бондаренко Д.В.
аспірант кафедри фінансів підприємств і установ
Чернігівського національного технологічного університету

ФУНКЦІЇ РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

У статті розглянуто основні функції ринку фінансових послуг через дослідження його як окремої цілісної системи. Проведено ґрунтовний аналіз сформованих у наукових працях концепцій щодо систематизації та з'ясування змісту функцій ринку фінансових послуг. Це дало змогу запропонувати власний підхід до ідентифікації функцій окресленого ринку, до основних з яких віднесено трансформаційну, обслуговуючу, ринкову, соціальну, інформаційно-аналітичну, мінімізації ризиків, регулюючу. Визначено їх сутність.

Ключові слова: функція, ринок, фінансова послуга, ринок фінансових послуг, трансформація, економічний суб'єкт.

Дубина М.В., Бондаренко Д.В. ФУНКЦИИ РЫНКА ФИНАНСОВЫХ УСЛУГ

В статье рассмотрены основные функции рынка финансовых услуг через исследование его как отдельной целостной системы. Проведен анализ сложившихся в научных трудах концепций по систематизации и выяснению содержания функций рынка финансовых услуг. Это позволило предложить собственный подход к идентификации функций этого рынка, к основным из которых отнесены трансформационную, обслуживающую, рыночную, социальную, информационно-аналитическую, минимизации рисков, регулируемую. Определена их сущность.

Ключевые слова: функция, рынок, финансовая услуга, рынок финансовых услуг, трансформация, экономический субъект.

Dubyna M.V., Bondarenko D.V. FUNCTIONS OF THE FINANCIAL SERVICES MARKET

Main functions of the financial services market though studying it as a separate, complete system were investigated in the article. Detailed analysis of the created in the scientific works concepts as to systematization and clarifying of the context of the functions of the defined market, to the main functions the following are related: transformational, servicing, market, social, informational-analytical, risks minimization, regulating, their main essence was defined.

Keywords: function, market, financial service, the financial services market, transformation, economic entity.

Постановка проблеми. Ринок фінансових послуг є важливою складовою частиною розвитку національної економіки, що обумовлюється його об'єктивною здатністю обслуговувати всі фінансові операції, які здійснюються різними економічними суб'єктами. Це лише підвищує його важливість та можливість впливати на загальне функціонування національного господарства і вимагає постійного моніторингу стану розвитку ринку фінансових послуг із метою ідентифікації кризових ситуацій, які реалізують дуже негативний вплив на розвиток всіх без винятку галузей економіки.

Окреслене дає підстави зробити висновок про важливість проведення наукових досліджень ринку фінансових послуг як окремого об'єкта вивчення, поглиблення теоретичної та методологічної основ його функціонування та розвитку. Це дає змогу сформулювати міцний науковий фундамент для розробки дієвих прикладних заходів щодо стабілізації окресленого ринку та його подальшого якісного розвитку.

Важливість досягнення належного рівня функціонування ринку фінансових послуг обумовлюється також тим, що він опосередковує відносини між фізичними та юридичними особами, з одного боку, та

фінансовими посередниками – з іншого, що за наявності кризових явищ одразу впливає на рівень довіри між окресленими суб'єктами і в подальшому призводить до зниження активності на даному ринку. Це, своєю чергою гальмує процеси перетворення тимчасово вільних коштів на інвестиційні та кредитні ресурси і стимулює державу шукати зовнішні джерела запозичень для розвитку країни. Таким чином, отримуємо незадіяний внутрішній ринок запозичень, зростання обсягів державного боргу та поглиблення недовіри в межах національної економіки, яка в підсумку впливає на зростання обсягів трансакційних витрат.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні, методичні та прикладні аспекти функціонування ринку фінансових послуг були опрацьовані багатьма вченими, до числа яких варто насамперед віднести таких, як: Бондаренко Є.П., Зарипова Т.Ю., Коваленко Ю.М., Красовський С.С., Юрій С.І., Юрчук Г.В., Ящук В.В. та ін.

Питання визначення та обґрунтування функцій ринку фінансових послуг можна зустріти в наукових працях Боброва Є.А., Вишиваної Б.М., Войтенко О.М., Захарченко К.В., Остафіль О.В., Рекурєнка І.І., Рязанової Н.С., Унець-Ходаківської В.П. та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на численні напрацювання у сфері теоретичного та методологічного обґрунтування засад функціонування ринку фінансових послуг, у тому числі через вивчення його основних функцій, наявність значної кількості різних за своєю сутністю концепцій до їх аналізу вимагає проведення нового наукового дослідження для ідентифікації базових функцій такого ринку і поглиблення їх змісту.

Мета статті полягає у дослідженні наукових підходів до визначення функцій ринку фінансових послуг і обґрунтуванні власної позиції щодо їх ідентифікації, групування та опису.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналіз функцій ринку фінансових послуг є складовою частиною застосування системного підходу до його пізнання і вимагає розгляду зазначеного ринку як цілісного об'єкта вивчення. Опис функцій такого ринку дає змогу поглибити його теоретичний опис та сформулювати основу для подальших наукових досліджень. Однак передусім убагаємо доцільним визначити сутність категорії «функція», що дасть змогу ідентифікувати та описати відповідні функції ринку фінансових послуг.

Слово «функція» (*functio*) в перекладі з латинської означає «виконання», «реалізація». У цілому дана категорія є універсальною і використовується фактично в усіх науках. Кожні предмет, явище, процес мають свої функції, саме їх наявність відрізняє такі явища одне від одного. Зокрема, тлумачний словник Ожегова дає таке трактування категорії «функція»: явище, залежне від іншого і змінюється в міру зміни цього іншого явища; роль, значення чого-небудь [8]. Така міждисциплінарність застосування функцій пов'язана з тим, що у будь-якому разі наукове дослідження пов'язане з пізнанням об'єктів нашої реальності, а їх дослідження безпосередньо корелює із розумінням того, що ці об'єкти повинні робити і для чого вони створені. Саме через розгляд та опис функцій будь-яких явищ можна пізнати їх сутність та природу. Цілоком погоджуємося з Рекуренко І.І., що функції взагалі – це спосіб прояву суті системи або її окремих підсистем. Існує цільова функція всієї системи, що виражає загальну спрямованість її розвитку, та інші важливі функції, що характеризують її існування і розвиток як єдиного цілого. Водночас окремі підсистеми даної системи виконують свої специфічні функції залежно від ієрархії їх взаємодії із системою в цілому та між собою [6, с. 250].

Загалом, використання функцій у різних науках має свої специфічні особливості, які притаманні лише їм. Прикладом є розгляд функцій у математиці як залежності двох величин. Розгляд функції як об'єкту дослідження завжди пов'язаний з ідентифікацією тієї роботи, яку такий об'єкт виконує або повинен здійснювати. Здебільшого завжди існує перелік функцій, які є притаманними різним явищам та процесам.

Під час розгляду функцій ринку фінансових послуг убагаємо доцільним в ідентифікації сутності такого ринку, який пропонуємо розглядати як сукупність економічних відносин, що виникають під час реалізації нематеріальної форми результатів взаємодії, яким притаманна споживча вартість, між суб'єктами в процесі задоволення одними учасниками (виробниками) фінансових потреб інших (споживачів) на взаємовигідній основі узгодження їх інтересів за власний рахунок, рахунок клієнтів або за рахунок залучених фінансових ресурсів інших суб'єктів відповідно до чинного законодавства

з метою отримання прибутку, збереження вартості активів або досягнення соціального ефекту від реалізації такої взаємодії [10, с. 72–73].

У наукових роботах уже сформовано декілька концепцій щодо ідентифікації функцій ринку фінансових послуг. Розглянемо їх детальніше. Бобров С.А. зауважує, що ринок фінансових послуг виконує такі функції: мобілізує тимчасово вільний капітал із різноманітних джерел; розподіляє акумульований вільний капітал між численними його споживачами; визначає найефективніші напрями використання капіталу в інвестиційній сфері; формує ринкові ціни на окремі фінансові інструменти і послуги, що об'єктивно віддзеркалює співвідношення попиту і пропозиції; здійснює кваліфіковане посередництво між продавцем і покупцем фінансових послуг; формує умови для мінімізації фінансового і комерційного ризику; прискорює оборот капіталу, тобто сприяє активізації економічних процесів [1, с. 94].

Войтенко О.М. виділяє такі функції зазначеного ринку: активне акумулювання і мобілізація вільних грошових ресурсів; формування ринкових цін на фінансові послуги; забезпечення рівноваги ринку капіталів через погодження попиту та пропозиції на фінансові ресурси; перерозподіл ризиків; підвищення ліквідності фінансових вкладень шляхом професійного портфельного управління активами; виконання соціальної функції, яка проявляється у формуванні умов, способу і рівня життя населення; фінансове обслуговування; інформаційно-аналітичне забезпечення процесу прийняття господарських рішень суб'єктами економічних відносин [3, с. 235–236].

Остафіль О.В. у контексті дослідження управління інвестиційними процесами на ринку фінансових послуг зазначає, що поряд з основними функціями ринку фінансових посередників не менш важливими є перерозподіл ризиків, організація та контроль торгівлі фінансовими інструментами, підвищення рівня ліквідності фінансових інструментів, інформаційно-аналітичне забезпечення процесу прийняття господарських рішень суб'єктами економічних відносин [5, с. 6–7].

Рязанова Н.С. зазначає, що ринок фінансових послуг має низку функцій, наприклад розрахункову, яка полягає у здійсненні розрахунків за різні товари і послуги, у тому числі за здійснення операцій із грошовим капіталом. Такі послуги надаються, наприклад, банківськими установами. До функції ринку фінансових послуг належить також функція мінімізації ризиків грошового капіталу. Прикладом цього є, зокрема, здійснення операцій хеджу, які дають змогу мінімізувати ризики суб'єктів господарювання, пов'язані зі зміною ціни валюти, в якій оцінюється капітал або фінансовий інструмент [7, с. 308].

Захарченко К.В. констатує, що основні функції ринку фінансових послуг такі: мобілізує тимчасово вільний капітал із різноманітних джерел; розподіляє акумульований вільний капітал між численними його споживачами; визначає найефективніші напрями використання капіталу в інвестиційній сфері; формує ринкові ціни на окремі фінансові послуги, що об'єктивно віддзеркалює співвідношення попиту і пропозиції; здійснює кваліфіковане посередництво між продавцем і покупцем фінансових послуг; формує умови для мінімізації фінансового і комерційного ризику; прискорює оборот капіталу, тобто сприяє активізації виробничих процесів та підвищенню ефективності діяльності підприємства [4, с. 17].

Вишивана Б.М. зазначає, що сутність і роль ринку фінансових послуг в економіці країни розкриваються в його функціях, основними з яких є: формування ринкових цін на фінансові послуги й фінансові активи на основі співвідношення попиту та пропозиції на фінансові ресурси; фінансове забезпечення інвестиційно-інноваційних процесів; перерозподіл ризиків за допомогою механізму зниження витрат суб'єктів ринку фінансових послуг; обслуговування сфери розрахунків і скорочення витрат на їх проведення; обмін валют; організація і контроль торгівлі фінансовими інструментами за допомогою мережі різноманітних фінансових інститутів; підвищення рівня ліквідності фінансових інструментів на основі прискорення оборотності використаного фінансового капіталу; інформаційно-аналітичне забезпечення процесу прийняття господарських рішень суб'єктами економічних відносин [2, с. 194].

Унець-Ходаківська В.П. пропонує розглядати такі функції ринку фінансових послуг: мотивована мобілізація заощаджень приватних осіб, приватного бізнесу, державних органів, зарубіжних інвесторів та трансформація акумульованих грошових коштів у позичковий та інвестиційний капітал; реалізація вартості, втіленої у фінансових активах, та організація процесу доведення фінансових активів до споживачів (покупців, вкладників); перерозподіл на взаємовигідних умовах грошових коштів підприємств із метою їх ефективнішого використання; фінансове обслуговування учасників економічного кругообігу та фінансове забезпечення процесів інвестування у виробництво, розширення виробництва та пайової участі на основі визначення найбільш ефективних напрямів використання капіталу в інвестиційній сфері; вплив на грошовий обіг та прискорення обороту капіталу, що сприяє активізації економічних процесів; формування ринкових цін та окремі види фінансових активів; страхова діяльність та формування умов для мінімізації фінансових та комерційних ризиків; операції, пов'язані з експортом-імпортом фінансових активів, та інші фінансові операції, пов'язані із зовнішньоекономічною діяльністю та членством країни у міжнародних фінансово-кредитних організаціях; обслуговування бюджетного процесу та кредитування уряду, місцевих органів

самоврядування шляхом розміщення урядових та муніципальних цінних паперів; розподіл державних кредитних ресурсів і розміщення їх серед учасників економічного кругообігу тощо [9, с. 14].

Проаналізувавши детально сутність ринку фінансових послуг, на наше переконання, варто виділити сім основних функцій даного ринку (рис. 1). Під час обґрунтування власної позиції щодо основних функцій ринку фінансових послуг нами враховано принципові відмінності фінансового ринку та ринку фінансових послуг. Не вбачаємо за доцільне розглядати окреслені ринки як синонімічні та досліджувати ринок фінансових послуг як складову частину фінансового ринку. Саме такі підходи найчастіше зустрічаються в науковій літературі. Вважаємо, що зазначені ринки є цілком самодостатніми, проте пов'язаними між собою. Цей зв'язок полягає у тому, що ринок фінансових послуг являє собою передусім механізм, за допомогою якого функціонує фінансовий ринок у сучасних умовах.

Досить поширеними у науковій сфері є міркування, що на ринку фінансових послуг об'єктом виступають фінансові ресурси, проте, на наше переконання, досліджуючи специфіку цього ринку, необхідно передусім вивчати фінансову послугу як окреме явище, яке є супутнім під час переміщення фінансових ресурсів між різними економічними суб'єктами. Наприклад, під час укладення депозитної угоди кошти, що переміщуються в результаті взаємодії клієнта та самого банку, формують депозитний ринок, який є складовою частиною фінансового ринку. Проте депозитний ринок не є компонентом ринку фінансових послуг, оскільки в депозитній операції кошти переміщувалися між економічними суб'єктами через механізм надання фінансової послуги. У даному разі – депозитної послуги, яка є компонентом ринку депозитних послуг і загалом ринку фінансових послуг. Іншого способу на сьогодні не існує.

У статті функції ринку фінансових послуг ідентифіковані, враховуючи окреслені вище позиції. Розглянемо їх сутність більш детально.

Трансформаційна функція. Сутність її полягає у здатності ринку фінансових послуг сприяти перетворенню тимчасово вільних коштів економічних

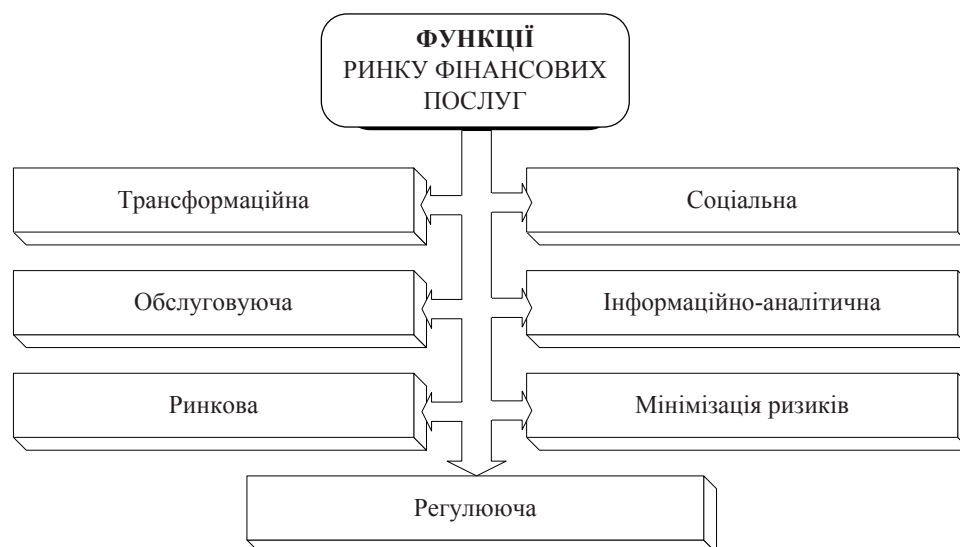

Рис. 1. Функції ринку фінансових послуг

Джерело: складено автором

суб'єктів (населення, підприємств, організацій, установ, держави, фінансових посередників) у кредитні та інвестиційні ресурси, що дуже важливі для розвитку національних економічних систем. Саме через ринок фінансових послуг кошти від власників таких ресурсів перетворюються в інвестиційні потоки, які формують фінансову основу виробництва. Окреслена функція є надважливою, оскільки кращий рівень функціонування ринку фінансових послуг впливає на зростання довіри до діяльності фінансових посередників, які продукують фінансові послуги, що, своєю чергою, сприяє нарощенню обсягів інвестицій, залучених на фінансовий ринок, котрі є основою розвитку економіки будь-якої країни.

Зауважимо, що розвиток ринку фінансових послуг, формування передумов для його динамічного функціонування дають змогу підвищити роль саме внутрішніх джерел фінансування в економічному зростанні країни і тим самим підвищити рівень національної економічної безпеки держави, що стає вкрай важливим аспектом її збалансованого розвитку у період турбулентних ендегенних та екзогенних змін.

Обслуговуюча функція є однією з найбільш важливих функцій ринку фінансових послуг, оскільки в межах такого ринку відбувається обслуговування всього руху фінансових ресурсів між економічними суб'єктами. Фінансова послуга за своєю природою покликана задовольняти потреби фізичних та юридичних осіб, саме тому ринок фінансових послуг – це той простір, де такі послуги надаються і де потреби таких суб'єктів задовольняються. В Україні, наприклад, усі розрахунки відбуваються винятково через рахунки комерційних банків. Навіть решта фінансових посередників не мають права здійснювати розрахунково-касове обслуговування своїх клієнтів.

Така ситуація зумовлює певну залежність ефективності розвитку всіх фінансових посередників від результативності функціонування банківської системи, що ставить не в рівні конкурентні позиції всі фінансові установи. Проте, з іншого боку, окреслена ситуація сприяє підвищенню ефективності процесу державного регулювання розрахункового обслуговування через його цільову спрямованість.

В історії розвитку ринку фінансових послуг були досить неприємні випадки, коли криза у банківській сфері призводила до виникнення труднощів із виконанням іншими фінансовими посередниками своїх зобов'язань перед клієнтами. Зокрема, у 2008–2009 та в 2014–2015 рр. в Україні спостерігалися банкрутства вітчизняних банків. У таких банках залишалися кошти інших фінансових установ (страхових компаній, недержавних пенсійних фондів, кредитних спілок і т. д.), що одразу ускладнювало їх операційну діяльність. Відповідно до українського законодавства, такі установи не підпадають під нагляд центрального банку як банківські комерційні установи, тому центральний банк не вирішував окреслену проблему і не йшов на зустріч таким установам щодо повернення їх коштів. Зазначена ситуація лише поглибила кризу на ринку фінансових послуг, але й призвела до зниження довіри клієнтів до діяльності фінансових посередників загалом.

Ринкова функція за своїм змістом є досить простою. Оскільки на ринку фінансових послуг формуються попит і пропозиція, то, відповідно, у межах такого ринку формується і ціна на фінансові послуги, фінансові активи. Тобто у даному разі ринкова функція проявляється через формування ринкових цін на фінансові активи, різні фінансові послуги, у реалізації яких зацікавлені економічні суб'єкти.

На ринку фінансових послуг також спостерігається формування конкуренції між різними фінансовими посередниками у частині формування фінансових продуктів, підвищення якості надання фінансових послуг, що позитивно впливає на розвиток такого ринку в цілому та рівень обслуговування клієнтів.

Соціальна функція. У переважній більшості наукових праць не прийнято виділяти соціальну функцію ринку фінансових послуг, проте вона є досить важливою, враховуючи, що фактично вся індустрія фінансових послуг базується на використанні праці людей і трудовий ресурс є вирішальним чинником розвитку такої сфери суспільства. Саме тому окреслений ринок впливає на соціальну сферу, на рівень доходів громадян, їх соціальне забезпечення. Розвиток зазначеного ринку завжди безпосередньо пов'язаний зі створенням нових фінансових посередників, розширенням їх філіальної мережі, що вимагає залучення додаткового персоналу. Така ситуація позитивно впливає на рівень безробіття в країні. Також ринок фінансових послуг може впливати на рівень конкуренції на ринку праці за кваліфікованих працівників і т. д.

Інформаційно-аналітична функція. У межах ринку фінансових послуг фінансовими посередниками пропонується значний спектр різних консультативних послуг своїм клієнтам, які повинні допомогти їм розібратися у складнощах вкладення власних коштів, отримання кредитів, оформлення страхових полісів тощо. Звичайно, така функція є важливою, враховуючи не досить високий рівень фінансової культури та грамотності, що нині можна спостерігати в Україні.

Важливою компонентою зазначеної функції є також формування значного аналітичного простору, який створюють самі фінансові установи, реалізуючи численні дослідження ринків, що є окремими компонентами ринку фінансових послуг. Державні органи влади акумулюють значні масиви різних даних, що дає вченим та аналітикам змогу проводити аналіз сучасного стану ринку фінансових послуг, розробляти заходи щодо покращання його функціонування. Зауважимо, що відкритість інформації в межах ринку фінансових послуг про діяльність фінансових посередників є важливою компонентою розвитку такого ринку, підвищення рівня його транспарентності сприяє формуванню довірчих відносин різних економічних суб'єктів до функціонування окреслених установ.

Мінімізація ризиків. Така функція полягає у здатності ринку фінансових послуг запропонувати своїм клієнтам досить широкий спектр різних послуг щодо подальшого вкладення тимчасово вільних фінансових ресурсів. Зазначена ситуація є досить вигідною як для фізичних осіб, так і для інших економічних суб'єктів, особливо підприємств, установ та організацій. Також у межах окресленого ринку фінансові посередники можуть запропонувати різні продукти щодо мінімізації кількості ймовірних ризиків, які можуть настати в результаті господарської діяльності. Використовуючи відповідні фінансові послуги з передачі власних коштів, економічні суб'єкти також передають і ризики управління такими ресурсами фінансовим установам, що беруть на себе зобов'язання раціонально використовувати такі кошти і забезпечити їх власникам обумовлений у договорі дохід.

Регулююча функція дає змогу через ринок фінансових послуг, тобто через діяльність фінансових посередників, державним органам влади впливати

на їх функціонування і також здійснювати вплив на розвиток усієї економіки країни. Різні заходи щодо ліцензування, сертифікації фінансових послуг дають державі важелі впливу на його розвиток. Також у межах такого ринку можуть застосовуватися механізми саморегулювання на основі домовленості між учасниками ринку фінансових послуг. Фактично будь-яка передача коштів в управління фінансовим посередникам нині відбувається через механізм фінансових послуг. Установлюючи вимоги до їх надання, державні органи влади цілком можуть впливати на процеси створення кредитних та інвестиційних ресурсів у межах країни, перенаправляти такі кошти у більш важливі з позиції розвитку економіки галузі та сектори національного господарства.

Ринок фінансових послуг як макроекономічна система вимагає серйозного втручання держави для формування інституційної платформи функціонування фінансових посередників та, відповідно, створення правил надання фінансових послуг. Однак, з іншого боку такий ринок дає державі досить потужні важелі та інструменти впливу не лише на зазначений ринок, але й на інші макроекономічні процеси.

Висновки. У межах статті були розглянуто основні функції ринку фінансових послуг. Таке дослідження є складовою частиною застосування системного підходу до його пізнання і вимагає розгляду зазначеного ринку як цілісного об'єкта вивчення.

Значну частину дослідження присвячено аналізу сформованих наукових концепцій щодо ідентифікації функцій ринку фінансових послуг, визначення специфічних рис таких підходів та опису їх змісту. Це забезпечило можливість обґрунтувати власну позицію автора щодо ідентифікації функцій такого ринку і на основі цього виділити основні: трансформаційну, обслуговуючу, ринкову, соціальну, інфор-

маційно-аналітичну, мінімізації ризиків, регулюючу. Обґрунтовано сутність кожної з означених функцій.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Бобров Є.А. Роль та місце ринку фінансових послуг у структурі фінансового ринку / Є.А. Бобров // *Фінанси України*. – 2007. – № 4. – С. 88–94.
2. Вишивана Б.М. Роль ринку фінансових послуг у розвитку національної економіки / Б.М. Вишивана, О.В. Остафіль // *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. – 2009. – Вип. 5. – Т. 2. – С. 192–196.
3. Войтенко О.М. Теоретичні аспекти сутності ринку фінансових послуг / О.М. Войтенко // *БізнесІнформ*. – 2014. – № 8. – С. 233–236.
4. Захарченко К.В. Ефективність розвитку фінансових послуг оператора поштового зв'язку : [монографія] / К.В. Захарченко, Л.А. Захарченко, Н.Ю. Потапова-Сінько. – Одеса : ОНАЗ ім. О.С. Попова, 2012. – 256 с.
5. Остафіль О.В. Управління інвестиційними процесами на ринку фінансових послуг України : автореф. дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.00.03 «Економіка та управління національним господарством» / О.В. Остафіль. – Львів, 2007. – 20 с.
6. Рекурентко І.І. Функції інфраструктури фінансового ринку / І.І. Рекурентко // *Актуальні проблеми економіки*. – 2011. – № 9. – С. 244–249.
7. Рязанова Н.С. Финансовый рынок как экономическая категория: ее характерные черты, общественное назначение и функции в современном информационном обществе / Н.С. Рязанова // *Проблеми економіки*. – 2015. – № 1. – С. 299–312.
8. Тлумачний словник Ожегова [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://slovarozhegova.ru/word.php?wordid=34117>.
9. Унець-Ходаківська В.П. Ринок фінансових послуг: теорія і практика / В.П. Ходаківська, О.І. Костюкевич, О.А. Лятямбор. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 292 с.
10. Шкарлет С.М. Особливості застосування когнітивного підходу до ідентифікації сутності ринку фінансових послуг / С.М. Шкарлет, М.В. Дубина // *Економічний часопис*. – 2016. – № 3–4(2). – С. 70–74.